

**DN. DVRANDI|| à Sancto Portiano, in Senten=||tias
Theologicas Petri Lombardi|| Commentariorum libri||
quatuor.||**

Durandus <de Sancto Porciano>

Antverpiæ, 1567

Quæstio prima. Vtrum idem homo possit resurgere.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72607](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72607)

AD secundum dicendum q̄ Chrysolomus loquitur de illo qui vivente prima secundam dicit, tunc enim est fornicatio & non matrimonium, vel loquitur quantum ad causam quæ solet ad secundas nuptias incitare scilicet concupiscentiâ quæ etiam ad fornicationem incitat. Ambrosius verò dicit matrimonium nō esse bonum, nō quid sit illicitum, sed quia caret honore sanctificationis & benedictionis quæ est in primo matrimonio.

Sententia huius distinctionis. XLIII.
in Generali & Speciali.

Postremo de resurrectionis conditione. Superius Magister determinavit de Sacramentis, hic intendit de terminare de finali gloria ad quæ per Sacramenta perducitur. Primum ergo determinat de pertinentibus ad resurrectionem. Secundo de pertinentibus ad finalem remunerationem. 43. distinctio ibi. Præterea sciendum. Prima habet duas partes. Primum determinat de ipsa resurrectione. Secundo de resurrectionis qualitate. 44. distinctio ibi. Solent aliqui prima esse principalis lectio. Et dividitur in tres. Primum determinat resurrectionis veritatem. Secundo resurrectionis terminum a quo ibi, quæ solet. Tertio resurrectionis modum ibi, cumq̄ ex dictis. Prima habet quatuor partes. Primum enim determinat resurrectionis veritatem. Secundo resurrectionis causam ibi, causa resurrectionis. Tertio resurrectionis tempus ibi, media autē nō est. Quarto incidenter determinat dubitationem ibi, quæritur. Et hæc dividitur in duas. Primum movet dubitationem. Secundo soluit. Secunda ibi. Sed hæc & his similia. Secunda pars principalis in qua determinat resurrectionis terminum a quo, dividitur in duas. Primum declarat intentum. Secundo explanat quandam dubitationem. Prima ibi, Quæritur solet. Secunda ibi, His adiciendum.

1. **P**ROponit ergo Magister omnem resurrectionem esse futuram ad iustum Domini, & q̄ fideles qui in Christo dormierunt resurgent. Prima verò causa resurrectionis est vox tubæ ad quam excitabuntur mortui, & ideo tubæ comparatur, quia manifestè ab omnibus audietur, propter hoc illa tuba clamor dicitur, vox autē erit Christi, vel vnus vel plurius angelorum, resurrectionis tempus est ignotum, propter quod comparatur mediæ nocti. Dicit tamen Magister q̄ forte tempore noctis fiet, tamen dicitur de die fieri, quia reuelabuntur abscondita cordiū. Deinde quæritur vtrum boni habeant memoriâ præcedentium malorum. Et respondet q̄ habebunt memoriâ, ex quo tamen in nullo contristabuntur. Deinde dicit incertum esse vtrum aliqui sine morte ad resurrectionem peruenient, vel aliqui viui inueniantur, & subito moriantur, & sic ad resurrectionem transeant. In fine subdit q̄ omnes resurgent cum membrorum integritate, non tamen cum gloria, &c.

QVÆSTIO PRIMA.

Vtrum possit idem homo resurgere.

Circa distinctionem istam primò quæritur vtrum possit idem homo resurgere. Et arguitur quod nō, quia plures actiones non videntur posse terminari ad eundem terminum, sed generatio hominis & resurrectio si sit possibile sunt diuersæ actiones (vt de se patet) ergo nō possunt terminari ad eundem terminum, ergo non est possibile quod homo genitus & homo resurgens sint idem homo secundum numerum.

1. **I**tem Philosophus dicit. 2. de generatione, quod illa quorum substantia deperit non redeunt eadem secundum numerum, sed substantia hominis deperit in eius corruptione vel morte, aliàs homo non esset verè corruptus seu mortuus, ergo non videtur quod possit idem homo numero redire.

2. **I**tem non ponitur futura resurrectio, nisi propter remunerationem bonorum & punitionem malorum, sicut videtur Apost. in iuere. 1. Cor. 15. dicens. Si enim rātum in hac vita in Christo sperātes sumus, miserabiles sumus omnibus hominibus, sed absque resurrectione potest esse remuneratio bonorum & punitio malorum, ergo nō oportet propter hoc ponere futurā resurrectionem. Assumpta probatur, quia eadem ratio videtur de punitione aliquorum malorum & omnium, sed quædam mala puniuntur

Quæstio I.

tantum in anima absq̄ corpore, sicut peccata illorum qui sunt in purgatorio, vbi sunt anime sine corporibus, ergo videtur quod illo modo possint omnia mala sufficienter puniri, & bona similiter remunerari.

3. **I**N contrarium est quod dicitur Job. 19. Scio quod redemptor meus vivit, & in nouissimo die de terra surrecturus sum. Et Apostolus. 1. Cor. 15. probat resurrectionem futuram.

4. **R**ESPONSIO. Circa istam quæstionem procedatur sic, quia primò ostēdetur possibilitas resurrectionis hominum, supposito quod in homine non sit alia forma quàm anima rationalis, & q̄ illa sit incorruptibilis. Et secundò declarabitur quod nō solum potest esse, imò quod erit.

5. **P**rimum patet tripliciter. Primum quia secundū quod habetur. 3. meta. Non est alia quærenda causa seu ratio quare ex materia & forma fiat vnum præter agens quod introducit formam in materia. Ex hoc sic arguitur manētibus principiis essentialibus rei corruptæ, scilicet materia & forma eiusdem secundū numerum, & agēte quod potest illa vnire possibile est rem corruptam eadem numero reparari, sed corrupto homine remanent principia essentialia eius eadem quæ prius, scilicet materia & forma, & Deus qui potest illa vnire, ergo homo corruptus potest idem in numero reparari. Maior patet, quia sicut corruptio compositi est per separationem suarum partium, siue post corruptionem partes remaneant siue non, ita eius reparatio est per hoc quod ab inuicem partes eius reuniuntur, quæ si vt prius eadem sint, & compositum erit idem quod prius. Minor patet similiter, quia corrupto homine remanet materia quæ est ingenerabilis & incorruptibilis, sicut dicitur in fine primi Physico. remanet etiam anima rationalis, quæ supponitur incorruptibilis, & esse sola forma substantialis hominis, Deus etiam illa potest vnire, quia potest omne quod non implicat contradictionem, formam autem vniti materię non implicat contradictionem, imò habet magnam aptitudinem, quum forma fit de se nata perficere materiam & materia sit de se nata per se fieri a forma, quare &c.

6. **S**ed contra rationē istam instatur dupliciter. Primum quia non est eadem res numero, vbi non est idem esse numero, sed homo reparatus & prius existēs non habet idē esse numero, ergo non est idem homo numero. Maior de se patet, sed minor probatur, quia sicut generatio est de non esse ad esse, ita corruptio est ab esse ad non esse, sed in generatione non esse tollitur, & esse acquiritur, ergo in corruptione esse tollitur & non esse acquiritur sed esse hominis corrupti non reparatur idem secundum numerum vel saltem præcedens ratio hoc non probat, quia non dicit aliquid idem numero redire, nisi per hoc quod partes eius remanent, quare &c.

3. d. 22. q. 9.

7. **S**ecundo sic, quia videtur quod si illa ratio esset bona, posset dici quod resurrectio posset fieri sola virtute naturæ, nec requireretur ad eā aliqua actio Dei præter illam qua Deus conseruat res in esse, quia maior est inclinatio formæ ad materiam, quàm inclinatio corporis naturalis ad locum suum, sed corpus naturale extra locum suū existens, puta graue existens sursum ad hoc quod descendat deorsum non requirit aliquid per se mouens, sed solum remouens prohibens (vt apparet ex. 8. Physico.) quia ad naturam grauis conseruatam in esse per se sequitur talis motus, remoto prohibēte, ergo similiter ad hoc quod forma separata a materia, vt anima, reuniatur materię, non requiritur aliquid vnies effectiue, & per se quod noua actio vniat ipsam materię, sed sufficit conseruatio nature eius ad quam sequitur talis vnio naturaliter remoris dispositionibus contrariis a materia, quæ prohibebant vnionem. Istæ autem remouentur in generatione singulorum hominum, ergo videtur quod in generatione singulorum hominum animæ quæ erant separata naturaliter materię vniantur.

8. **A**D primum argumentum istorum dicendum quod non concludit siue esse sit aliquid additum supra essentiā, siue vnum cum essentiā. Si enim sit additum essentiæ, tūc nō competit composito nisi ratione formæ, per materiam enim compositum non habet aliquid esse actuale de quo loquimur, sed tantum posse, ita vt materia primò recipiat

for.

formam, & mediante forma esse acti, sic q̄ forma est immediatum receptivum ipsius esse, & ratio recipiendi ipsi materiae, & hoc modo corrupto homine nō corrumpitur esse, sed remanet in anima separata, & idem redit anima reunita. Et quod dicitur cōtra hoc q̄ per corruptionē esse amittitur, verum est, nō tamē vt omnino nō sit, sed vt nō sit esse compositi quod corrumpitur. Quōd si dicitur q̄ oportet ipsum corrupti omnino vt nō sit, sicut in generatione oportet esse acquiri, ita vt de nouo sit, dicendum q̄ nō valet, quia secundum Phylos. 12. metaph. causae formales nō praexistunt generato, forma enim quae est terminus generationis nullo modo praexistit generationi aut gemitu, post corruptionē tamen nihil prohibet aliquā formā remanere, vt ibidem dicitur, & idē est de esse consequente formā, & sic patet q̄ nō oportet esse hominis simpliciter corrumpi corrupto homine. Dato etiam q̄ corrumpetur nec iteraretur idem numero, non propter hoc sequeretur q̄ non rediret idem homo numero, quia secundum hanc viā esse nō pertinet ad essentiam, sed est aliquid posterius consequens eam. & ideo facta variatione in esse, non oportet necessario variationem fieri in essentia. Si autem esse sit idem cum essentia, tunc per resurrectionem redibit idem numero, per rationem prius factam, quia esse vel est idem cum materia, vel cum forma, vel cū toto composito, sed quicquid istorum detur, habetur propositum, quia tam materia quam forma hominis remanent, & compositum etiam idem redit propter identitatem partium, quare & esse, si sit idem cum composito.

10 Ad secundum dicendum concedendo totum processum rationis vsq; ad illud quod dicitur q̄ in generatione singulorum hominum remouentur ea quae impediūt animam separata vniri materiae, hoc enim nō est verum, licet enim materia prima secundā se nata sit recipere omnem formam, non tamen vt subest virtuti talis motoris (scilicet virtuti formatiuae quae est in semine) sic enim disponitur solum ad susceptionem animae de nouo creatae, quia in actionibus naturalibus semper disponitur materia ad formam recipiendam nondum existentem, sed de nouo producendam. Cursus enim naturae nō habet q̄ forma quae est terminus generationis, vel cuiuslibet actionis naturalis nō praexistit generationi, vt habetur. 12. Metaph. Item si per agens naturale disponeretur materia ad susceptionem animae separatae, qua ratione disponeretur ad vnā, eadem ratione disponeretur ad aliam & ad quamlibet, non est dicendum quod ad quamlibet, quia qua ratione reciperetur vna, eadem ratione omnes, quod non est possibile, ergo ad nullam.

11 Secunda ratio principalis talis est, qui potest maius potest & minus in his saltem in quibus minus includitur in maiori, sed maius est principia hominis producere, & producta vnire q̄ ipsa supponere producta, & ipsa vnire solū, hoc enim includitur in primo, sed Deus potuit principia essentialia hominis producere, & producta vnire, sicut & fecit in prima rerum creatione, ergo fortiori ratione potest principia essentialia hominis iam producta & manentia vnire, quod est hominē iam corruptū reparare. Sed contra hoc diceret aliquis, quia videmus q̄ agens naturale potest producere formā, & producendo vnire, quā tamen producta & praexistente non potest vnire materiae, si enim esset aliqua forma substantialis vel accidentalis separata à materia virtute diuina agens naturale non posset eam vnire materiae, ergo dato q̄ Deus possit principia essentialia hominis producere, & producendo vnire, nō sequitur tamen quod possit ea producta & existentia vnire ad inuicem. Et dicendum ad hoc quod non est simile de Deo & agente naturali, quia Deus habet virtutem super formam, siue sit in materia, siue sit separata, agens verò naturale non habet virtutem super formam separata à materia, quia omnis actio agentis naturalis circa materiam est, & ideo ad ea quae sunt à materia separata nullo modo attingit. Ex quo potest sic argui, nihil potest facere vnionē aliquorū cuius virtus & actio nō attingit ambo extrema vnionis, sed virtus seu actio agentis naturalis nō attingit formā à materia separata, siue sit separata ex natura propria (vt anima humana) siue virtute diuina, vt alicuius formae immateriales siue substantiales, siue accidentales, virtus autē & actio diuina se extendit quā

liter ad formā separata & non separata, quare virtus diuina potest vnire formam separata, non autē virtus naturalis agentis. Quod ergo dictū fuit prius, quod maius est producere, & producta vnire, quā solū vnire praexistentia, verū est de agente, cuius virtus se extendit ad formam separata sicut ad nō separata, tunc enim vnum includitur in altero, sicut minus in maiori.

12 Tertia ratio principalis est illa, nō est difficilius animam intellectiuam reunire corpori postquā fuit separata q̄ si fuisset producta per se existens ante corpus, quia non minorem ordinem, nec minorem inclinationē habet ad corpus anima, quae iam fuit corpori vnita, q̄ si nunquam fuisset corpori vnita, sed Deus potuit animam intellectiuam producere per se existentem antequā fuisset corpori coniuncta, & postea corpori vnire, hoc enim Aug. tenet de anima humana primi hominis, scilicet quod fuit producta cū angelis, & sexta die in formatione hominis corpori vnita, ergo multo fortius potest Deus animam à corpore separata corpori reunire, quod est hominem corruptum reparare per resurrectionē. Patet ergo q̄ si in homine non sit alia forma substantialis praeter animam intellectiuam, & illa sit incorruptibilis, quod deus potest ipsum corruptum eundem numero reparare, & idem esset si in homine esset forma corporealis ingenerabilis & incorruptibilis, vt quidam posuerunt. Patet etiam quod talis reparatio non esset naturalis, quāuis esset via ad naturam, quia esset via ad formam quae potissime dicitur natura, tum quia non esset à principio actiuo naturali, tum quia non esset secundum modum & ordinem naturalem, & sic patet primum principale.

13 Quantum ad secundum, scilicet an resurrectio sit de facto futura, tenendum est inuincibiliter quod sic, potissime propter autoritatem scripturae, quae hoc dicit in pluribus locis, potest etiam hoc persuaderi. Primo ex ordine naturae sic, Non decet autorem naturae potissimam inter creaturas relinquere imperfectam quoad inclinationem naturae, sed anima rationalis est vna de potissimis & nobilioribus creaturis, vt pote ad imaginem dei facta, ergo non decet eam perpetuum remanere imperfectam quoad inclinationē naturae, maneret autē imperfecta, si semper esset à corpore separata, cum naturaliter appetat vniri corpori, sicut forma materiae, ergo decet autē naturae eam corpori reunire, quod fiet in resurrectione. Secundo patet idem ex ordine iustitiae sic, decet diuinam iustitiam vt ille qui meruerit praemietur, & qui demeruerit puniatur, sed meritum & demeritum licet principaliter consistant in actibus ipsius animae, tamen ad hoc operatur totum compositum, quia actiones sunt suppositiorum, ad hoc etiam cooperantur virtutes quae sunt totius compositi, vt sensus, & fantasia, sine quibus non sunt intelligere & velle, nec per consequens meritum nec demeritum, solus etiā status animae in corpore est status merendi & demerendi, quia post mortem nullum est meritum aut demeritum, ergo decet diuinam iustitiam vt homo praemietur vel puniatur, non solum in anima, sed etiam in toto composito, quod non potest esse nisi per resurrectionem.

14 Ad primum arg. dicendum quod plures actiones per quarum quamlibet producitur terminus actionis, ita vt sit, & non solum vt sit in hoc, nō possunt terminari ad eundem terminum numero, sed secundum multiplicationem talium actionum, est multiplicatio terminorum, si autem sint tales actiones per quarum neutram acquiratur terminus vt sit per se, sed solum vt sit in alio vel aliud in ipso, vel si per vnā earum acquiratur terminus, vt sit, per alia verò nō acquiratur vt sit, sed solū vt sit in hoc vel aliud in ipso, tales actiones possunt esse ad eundem terminum numero, sicut patet in motibus localibus, quia enim per motū nō acquiratur locus vt sit, sed solum vt mobile sit in loco, ideo plures motus possunt esse ad eundem locū, nūc est ita quod generatio & resurrectio sunt tales actiones q̄ per generationē acquiratur terminus vt sit siue completiue siue dispositiue, per resurrectionem verò non acquiratur vt sit, sed solum vt sit in hoc, hoc est vt anima sit in tali materia, & ideo haec duae actiones possunt ad eundem terminum numero terminari, illud autem magis patebit inferius.

15. Ad secundū dicendum q̄ dicitur Philosophi veritatē habet in his quorū substantia deperit nō solum quoad totum cōpositum, sed etiam quoad aliquā eius partē, scilicet quoad formā quā per corruptionē cedit in potentia materiae qualia sunt omnia generabilia & corruptibilia praeter hominē. Si autē habeat veritatē in omnibus generabilibus & corruptibilibus oportet q̄ hoc intelligatur quoad actionem naturae & non quoad virtutē diuinā quae praeter cursum naturae multa facere potest.

16. Ad tertium dicendum q̄ finalis & cōpleta remunratio bonorum & punitio malorum nō potest esse in aia solum sed in toto cōposito, & quod arguitur de illis qui sunt in purgatorio qui puniuntur solum in anima. Dicendum quod illi non merentur finalem punitiōnem cum non sint damnati simpliciter sed saluandi, puniuntur tamen secundum quid quatenus sunt debitores alicuius poenae citra poenam finalem damnatorum simpliciter qui puniuntur in anima & corpore.

QVAESTIO SECUNDA.

Vtrum aliquid corruptum possit per naturam idem numero reparari.

Thom. quodlib. 4. q. 5. ad tertium.

Secundū queritur vtrum aliquid corruptum possit per naturam idem numero reparari. Et arguitur quod sic. Nam negatio illa quae succedit ad corruptionem rei est eiusdem rationis cum negatione quae praecedit rei productionem, sed illa negatio quae praecedit generationem rei non impedit eius productionem, ergo nec illa quae sequitur impedit quin eadem res producatur.

2. Item variatio posteriori non oportet prius variari, sed vnitas rei prior est eius permanentia, & permanentia posterior est vnitate rei, ergo variatio in permanentia seu in continuatione durationis quae est per mediam corruptionem inter generationem rei & eius reparationem nō impedit vnitatem eius numeralem.

3. IN Contrarium est id quod prius allegatum fuit a Philosopho quod quorum substantia deperit non possunt eadem numero redire, saltem virtute naturae de qua loquitur Philosophus.

4. RESPONSTIO. Dicunt quidam q̄ natura seu agens naturale potest rem corruptā eandem numero reparare. Et rationes istius opinionis sunt illae quae tactae sunt in arguendo, & praeter istas duae aliae. Quarum prima talis est, manente eadem materia vel subiecto & eodē agente secundum numerū oportet effectum eundem esse & vnum secundum numerum, sed idem agens numero quod prius produxit aliquam formā & idem subiectum numero quod prius eā recepit possunt remanere post corruptionem rei & concurrere ad actionem, ergo per talem actionem potest idem numero redire. Maior apparet per Philo. 3. Metaph. qui dicit quod diuersitas effectus reducit in diuersitatem causae efficientis vel materiae, ergo vbi nulla potest esse diuersitas ex parte materiae vel agentis, ibi nulla potest esse diuersitas in effectu. Minor similiter manifesta est, quia lumine causato in aere à sole & corrupto per interpositionē alicuius opaci remanet idem sol & idem aer.

5. Secunda ratio talis est, ponamus aliquem effectum fuisse continuē in tribus signis temporis a, b, c, constat q̄ idem numero effectus est in a, & in c. sed existentia eius tam in a quam in c. non dependet ab existentia eius in b, ergo dato quod fuisset in a, & non in b, adhuc posset idē numero esse in c, hoc autem nō esset nisi corruptum posset idem numero reparari, ergo &c.

6. Et respondent isti ad auctoritatem Philo. 2. de generatione quod in rebus Philosophi est q̄ ea quorum substantia non deperit redeunt eadem numero sicut sol est idem numero in qualibet circulatione, sed ea quorū substantia deperit non est necesse eadem numero redire, sed non intendit quod non sit possibile. Et in tantum procedunt isti q̄ non solum dicunt eandem formā numero posse reparari per actionem naturae in aliis ab homine, sed etiā in homine dicentes formam corporis organici quam ponunt in homine aliam ab anima intellectiua quod potest natura vel agens naturale eandem numero reparare, nam agens potest eidem passo numero approximari vt prius,

& interruptio nō plus impedit reparationem eiusdem in numero hic quam in aliis. Dicunt tamē quod natura non potest eodem modo reparare quod deus reparabit in refectione nam natura producendo formas in materia vritur determinato processu, vnde 7. metaph. dicit Philosoph. quod ex aceto non fit vinum immediatē, licet e conuerso ex vino fiat immediatē acetum. In reurrectione autem non obseruabitur talis processus, sed subito actione diuina resurgēt corpora sub qualibet forma inuenta fuerint. Addunt autem quod licet natura possit in homine formam organici corporis reparare eandem secundū numerum, tamen non potest esse causa effectiua vnionis anime cum tali corpore, quod probant, quia illa causa esset corpus vel anima, non corpus, vt de se patet, nec anima, quia causa aequiuoca simpliciter nobilior est suo effectu, vt dicit Aug. 3. q. 23. & 12. super Gen. ad literam. Et Auicenna. 6. metaph. lux. ca. 3. dicit idem, sed homo est perfectius ens quam anima, quia totum est perfectius sua parte, ergo anima nō est causa effectiua hominis, esset autem si ipsa esset causa effectiua istius vnionis, ergo &c. Item 2. Phys. Philosophus dicit quod forma & efficiens nō coincidunt in idem secundum numerum, sed anima est forma hominis ergo non potest esse causa ipsius efficiens.

7. Haec autem opinio non est cōsona philosophiae, nec veritati, philosophiae non consonat, quia expressa intentio Philosophi. 1. de generatione est quod illa quorum substantia est corruptibilis non reiterantur eadem secundum numerum, sed solum secundum speciem, vnde dicit sic, quorum quidem igitur incorruptibilis substantia mota manifestum quomiam numero eadem erunt, motus enim sequitur quod mouetur, quorum autem non, sed corruptibilis, necesse specie numero autem non reiterari. Item nec veritati cōcordat, quia quando aliquid dependet ab alio per se, & ex necessitate multiplicato eo oportet ipsum necessario multiplicari, sed forma producta per se & ex necessitate dependet à sua productione, vel est idem secundum aliquos, quo dato magis haberetur propositum, ergo plurificata actione necesse est formam productam plurificari, constat autem quod alia actio secundū numerum est illa per quam res primò producitur, & illa per quam secundò reparatur, ergo & forma quae est terminus primae productionis est alia secundum numerum ab illa quae est terminus secundae. Quod autem illae actiones sint duae & non vna patet, quia quilibet illarum vel est motus vel mutatio sequens motum. Sed motus qui sunt in diuersis temporibus & mutationes sequentes tales motus sunt ex necessitate diuersi motus & diuersae mutationes quātum est de cursu naturae, de quo nunc loquimur, & communis doctrina Philosophi super hoc habet quod vnitas temporis requiritur ad vnitatem motus & actionis, ergo &c. Sequitur ergo conclusio principalis, scilicet quod natura non potest idem numero reparare.

8. Quod autem dicunt secūdo quod natura potest reparare formam corporis organici in homine eandem numero quae prius fuit, & tamen non potest esse causa vnionis anime cum tali corpore non videtur esse verum, quia agens quod potest in dispositionē materiae quae est necessitas ad animam introducendā potest verē dici causa effectiua hominis, & hoc patet statim, quia ex Philo. 2. Physicorum, homo generat hominē & sol, & tamen non faciunt in materia hominis nisi dispositionem quae est necessitas ad animam per quam homo est homo, sed per se natura seu agens naturale potest reparare formam corporis organici eandem numero quae fuit prius, quae quātum est ex natura sua est dispositio necessitatis ad animam, potest sicut prius, ergo sicut natura vel agens naturale dicitur generare hominem, & esse causa primae vnionis, eodem modo potest esse causa vnionis secundae. Nec valet quod dicitur quod nulla dispositio necessitatis est in materia ad faciendum vnionem anime cum corpore, quia efficientia illa non est à dispositione effectiua, sed à Deo agente, vel liberē, vt ponunt Theologi, vel ex necessitate, vt ponunt Philosophi. Illud enim non impedit propositum nostrum, quia sufficit nobis quod agens naturale sit eo modo causa secundae vnionis, sicut primae, & tamen infallibiliter concludit argumentum, nec dicimus quod

Hier. quodlib. 11. q. 1. 60